II

(Tiesību akti, kuri pieņemti, piemērojot EK/Euratom līgumus, un kuru publicēšana nav obligāta)

LĒMUMI

KOMISIJA

KOMISIJAS LĒMUMS

(2007. gada 12. oktobris),

attiecībā uz 111. un 172. pantu Polijas tiesību akta projektā par ģenētiski modificētiem organismiem, ko Polijas Republika ir paziņojusi saskaņā ar EK dibināšanas līguma 95. panta 5. punktu kā atkāpes no Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/18/EK noteikumiem par ģenētiski modificētu organismu apzinātu izplatīšanu vidē

(izziņots ar dokumenta numuru K(2007) 4697)

(Autentisks ir tikai teksts poļu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2008/62/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 95. panta 5. un 6. punktu,

tā kā:

1. PROCEDŪRA

(1) Līguma 95. panta 6. punkta pirmajā rindkopā paredzēts:

> "5. […] ja pēc tam, kad Padome vai Komisija paredzējusi saskaņošanas pasākumu, kāda dalībvalsts uzskata, ka tai jāievieš savi noteikumi, kas pamatojas uz jauniem zinātnes datiem vides vai darba vides aizsardzības jomā un ir saistīti ar īpašu problēmu, kas šai dalībvalstij radusies pēc saskaņošanas pasākuma paredzēšanas, tā dara Komisijai zināmus plānotos noteikumus, kā arī pamatojumu to ieviešanai.
>
> 6. Komisija sešos mēnešos pēc […] 5. punktā minētās paziņošanas apstiprina vai noraida attiecīgos valsts noteikumus, iepriekš pārbaudot, vai tie nav patvaļīgas diskriminācijas līdzeklis vai slēpts ierobežojums tirdzniecībā starp dalībvalstīm un nerada šķēršļus iekšējā tirgus darbībai."

(2) Vēstulē, kas datēta ar 2007. gada 13. aprīli, Polijas pastāvīgā pārstāvniecība Eiropas Savienībā saskaņā ar EK Līguma 95. panta 5. punktu paziņoja Komisijai par tiesību akta projekta par ģenētiski modificētiem organismiem 111. un 172. pantu, ar ko atkāpjas no Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/18/EK [1] noteikumiem par ģenētiski modificētu organismu apzinātu izplatīšanu vidē (turpmāk tekstā "Direktīva 2001/18/EK").

(3) Komisija 2007. gada 9. jūlija vēstulē informēja Polijas iestādes, ka tā ir saņēmusi paziņojumu saskaņā ar EK Līguma 95. panta 5. punktu un ka paziņojuma izskatīšanai paredzētais sešu mēnešu laika posms atbilstoši 95. panta 6. punkta noteikumiem ir sācies pēc minētā paziņojuma.

(4) Komisija paziņojumu par pieprasījumu publicēja *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* [2], lai informētu citas ieinteresētās puses, uz kurām attiecas projektā norādītie valsts pasākumi, kurus Polija ir paredzējusi pieņemt [3].

---

[1] OV L 106, 17.4.2001., 1. lpp. Direktīvā jaunākie grozījumi izdarīti ar Regulu (EK) Nr. 1830/2003 (OV L 268, 18.10.2003., 24. lpp.).

[2] OV C 173, 26.7.2007., 8. lpp.

[3] Komentārus saņēma Latvija, *EuropaBio*, Eiropas Sēklu asociācija un *Greenpeace*. Vairāk komentāru ir iesnieguši daudzi indivīdi, profesionāļu apvienības un iestādes no Polijas.

2. ATTIECĪGIE KOPIENAS TIESĪBU AKTI

2.1. Direktīva 2001/18/EK par ģenētiski modificētu organismu apzinātu izplatīšanu vidē

(5) Direktīva 2001/18/EK pamatojas uz EK Līguma 95. pantu. Tās mērķis ir tuvināt dalībvalstu tiesību aktus un procedūras par apzinātai izplatīšanai vidē paredzēto ĢMO atļaušanu. Saskaņā ar tās 34. pantu dalībvalstīm direktīva bija jātransponē valstu tiesību aktos līdz 2002. gada 17. oktobrim.

(6) Direktīva 2001/18/EK ievieš pakāpeniskas apstiprināšanas procesu, katrā atsevišķā gadījumā novērtējot risku cilvēka veselībai un videi, pirms var izplatīt vidē vai laist tirgū kādu ĢMO vai produktu, kas sastāv no ĢMO vai ģenētiski modificētiem mikroorganismiem (ĢMM) vai tos satur. Direktīva paredz divas atšķirīgas procedūras: eksperimentālos nolūkos (B daļā) un izplatīšanai, laižot tirgū (C daļā). B daļā noteiktajai izplatīšanai vajadzīga valsts līmeņa atļauja, bet uz C daļā paredzēto izplatīšanu attiecas Kopienas procedūra, pēc kuras pieņemtais galīgais lēmums ir spēkā visā Eiropas Savienībā. Direktīva 2001/18/EK paredz transgēno dzīvnieku laišanu tirgū un izplatīšanu vidē, pamatojoties uz to, ka tie ir klasificēti kā ĢMO. Lai gan līdz šim transgēnie dzīvnieki vai zivis šajā nolūkā nav apstiprināti, minētā direktīva tomēr paredz šādu iespēju. Papildus iepriekš minētajiem noteikumiem, kuri attiecas uz atļaujas procedūrām, Direktīvas 2001/18/EK 23. pantā ir "drošības klauzula". Norādītā panta noteikumi galvenokārt paredz, ka "dalībvalstij, ņemot vērā jaunu vai papildu informāciju, kas ir kļuvusi pieejama pēc piekrišanas došanas un ietekmē vides riska novērtējumu vai esošās informācijas pārvērtējumu, pamatojoties uz jaunu vai papildu zinātnes atzinumu, ir sīki izstrādāts pamatojums, lai uzskatītu, ka par produktu, kurš sastāv no ĢMO vai sastāv no tiem, ir sniegts pareizs paziņojums un uz to attiecas ar šo direktīvu dotrā rakstveida piekrišana, bet tomēr produkts rada risku cilvēku veselībai vai videi, tad attiecīgā dalībvalsts uz laiku savā teritorijā var ierobežot vai aizliegt tā produkta lietošanu vai pārdošanu, kurš satur ĢMO vai sastāv no tiem". Turklāt nopietna apdraudējuma gadījumā dalībvalstis var veikt tādus ārkārtas pasākumus kā ĢMO tirgū laišanas pārtraukšana vai izbeigšana, un tām par lēmumu, kas pieņemts, pamatojoties uz 23. pantu, kā arī par tāda lēmuma pieņemšanas iemesliem jāinformē Komisija. Pamatojoties uz to, par izmantoto drošības klauzulu Kopienas līmenī pieņem lēmumu saskaņā ar Direktīvas 2001/18/EK 30. panta 2. punktā paredzēto procedūru.

2.2. Regula (EK) Nr. 1829/2003 par ģenētiski modificētu pārtiku un dzīvnieku barību

(7) Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 22. septembra Regulas (EK) Nr. 1829/2003 ([1]) ar ģenētiski modificētu pārtiku un dzīvnieku barību (turpmāk tekstā "Regula (EK) Nr. 1829/2003") mērķis saskaņā ar tās 1. pantu ir: a) sniegt pamatu, lai varētu nodrošināt cilvēka dzīvības un veselības, dzīvnieku veselības un labturības, vides un patērētāju interešu augsta līmeņa aizsardzību saistībā ar ģenētiski modificētu pārtiku un barību, tajā pašā laikā nodrošinot iekšējā tirgus efektīvu darbību; b) noteikt Kopienas procedūras atļauju izsniegšanai un uzraudzībai attiecībā uz ģenētiski modificētu pārtiku un barību; un c) izveidot ģenētiski modificētas pārtikas un dzīvnieku barības marķēšanas noteikumus. Ņemot vērā šos dažādos mērķus, minētā regula pamatojas uz EK Līguma 37. un 95. pantu un 152. panta 4. punkta b) apakšpunktu. Minētā regula piemērojama pārtikā un dzīvnieku barībā izmantojamiem ĢMO, pārtikai un dzīvnieku barībai, kas sastāv no ĢMO vai tos satur, un pārtikai un dzīvnieku barībai, kas ražota no sastāvdaļām, kuras ražotas no ĢMO vai satur no ĢMO ražotas sastāvdaļas. Kā atgādināts Regulas 11. apsvērumā, atļauju var piešķirt arī attiecībā uz ĢMO, ko izmantos par izejvielu pārtikas un dzīvnieku barības ražošanā.

(8) Ar Regulu (EK) Nr. 1829/2003 ir izveidota centralizēta ĢMO atļaušanas sistēma (3. līdz 7. pants attiecībā uz ģenētiski modificētu pārtiku un 15. līdz 19. pants attiecībā uz ģenētiski modificētu dzīvnieku barību). Kopā ar katru pieteikumu ir dokumentācija, kurā sniegta Direktīvas 2001/18/EK III un IV pielikumā prasītā informācija un informācija un secinājumi par riska novērtējumu, kas veikts saskaņā ar Direktīvas 2001/18/EK II pielikumā norādītajiem principiem (5. panta 5. punkta a) apakšpunkts un 17. panta 5. punkta a) apakšpunkts). Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde (*EFSA*) par katru atļauju sagatavo atzinumu (6. un 18. pants). Gadījumā, ja ĢMO izmantos kā sēklas vai citu pavairojamo materiālu, uz ko attiecas Regulas darbības joma, 6. panta 3. punkta c) apakšpunkts un 18. panta 3. punkta c) apakšpunktā paredzēts, ka vides riska novērtēšanu *EFSA* deleģē kompetentajai valsts iestādei. Regulas 8. pants paredz noteikumus, kuri piemērojami "esošajiem produktiem", kas definēti kā pārtikas produkti, kuri laisti tirgū saskaņā

([1]) OV L 268, 18.10.2003., 1. lpp. Regulā grozījumi izdarīti ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 1981/2006 (OV L 368, 23.12.2006., 99. lpp.).

ar Padomes Direktīvu 90/220/EEK [1] pirms Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 258/97 [2] stāšanās spēkā vai saskaņā ar Regulā (EK) Nr. 258/97 minētajiem noteikumiem, kā arī citiem pirms minētās regulas piemērošanas dienas tirgū likumīgi laistiem produktiem, par kuriem operatori, kuri ir atbildīgi par laišanu tirgū, sešu mēnešu laikā pēc šīs regulas piemērošanas dienas ir paziņojuši Komisijai, ka produkti ir tirgū laisti pirms šīs regulas piemērošanas dienas. Saskaņā ar to pašu 8. pantu attiecīgos produktus var turpināt laist tirgū, izmantot un pārstrādāt, ievērojot dažus nosacījumus. Regulas 20. pantā noteikta tāda pati procedūra attiecībā uz dzīvnieku barības produktiem, kas ir bijuši atļauti saskaņā ar Direktīvu 90/220/EEK vai Direktīvu 2001/18/EK, arī izmantošanai dzīvnieku barībā saskaņā ar Padomes Direktīvu 82/471/EEK [3], un ir ražoti no ĢMO, vai saskaņā ar Padomes Direktīvu 70/524/EEK [4], produktiem, kuri satur ĢMO, sastāv vai ir ražoti no ĢMO. Viena gada laikā no Regulas piemērošanas dienas un pēc pārbaudes, ka visa vajadzīgā informācija ir iesniegta un izskatīta, attiecīgos produktus iekļauj Kopienas ģenētiski modificētās pārtikas un dzīvnieku barības reģistrā ("Reģistrs").

3. PAZIŅOTIE VALSTS TIESĪBU AKTI

3.1. Paziņoto valsts tiesību aktu darbības joma

(9) Polija savam paziņojumam ir pievienojusi visus tiesību akta projekta noteikumus. Tomēr saskaņā ar Polijas iesniegto paskaidrojumu atkāpe no Direktīvas 2001/18/EK ir tikai tiesību akta projekta IV daļas 111. panta 2. punkta 5. un 6. apakšpunkts, kas attiecas uz ĢMO apzinātu izplatīšanu eksperimentālos nolūkos, un tā 172. pants. Saskaņā ar to novērtējums šajā lēmumā būs ierobežots ar minētajiem noteikumiem, neskarot citas oficiālās procedūras, ar ko galīgi novērtēs tiesības akta atlikušās daļas – tostarp pārējo 111. panta noteikumu – atbilstību Kopienas tiesību aktiem.

3.1.1. *111. pants (apzināta izplatīšana eksperimentālos nolūkos)*

(10) 111. pantā noteikts pieteikumu saturs lēmuma pieņemšanai par ĢMO apzinātu izplatīšanu.

Saskaņā ar 111. panta 1. punktu: "Pieteikumam attiecībā uz lēmuma pieņemšanu apzinātas izplatīšanas jautājumā jāsatur" un

saskaņā ar 111. panta 2. punktu: "Pieteikumam attiecībā uz lēmuma pieņemšanu apzinātas izplatīšanas jautājumā tiek pievienots":

1) riska novērtējums, kas sagatavots par izplatāmajiem ģenētiski modificētiem organismiem […];

2) dokumentācija, kas attiecas uz riska novērtējuma sagatavošanu […];

3) apzinātas izplatīšanas tehniskā dokumentācija;

4) darbības programma ar apzinātu izplatīšanu saistīta cilvēku vai dzīvnieku veselības vai vides nekaitīguma apdraudējuma gadījumā;

5) pašvaldības vadītāja vai pilsētas mēra apliecinājums, ka vietējās teritorijas attīstības plānā attiecībā uz vajadzību aizsargāt attiecīgās teritorijas vietējo vidi, dabu un kultūras ainavu ir paredzēta apzinātas izplatīšanas iespēja;

6) apzinātas izplatīšanas vietai tuvējo zemnieku saimniecību īpašnieku rakstiski paziņojumi, ka viņi neiebilst pret izplatīšanu;

7) notāra apstiprināta līguma kopija par apzinātas izplatīšanas veikšanu […];

8) pieteikuma kopsavilkums.

3.1.2. *172. pants (īpašu zonu izveide ĢMO audzēšanai)*

(11) 172. pantā noteikts:

"1. Aizliegts audzēt ģenētiski modificētus augus, ja netiek ievēroti 2. punkta noteikumi.

---

[1] OV L 117, 8.5.1990., 15. lpp. Direktīva atcelta ar Direktīvu 2001/18/EK.

[2] OV L 43, 14.2.1997., 1. lpp. Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar Regulu (EK) Nr. 1882/2003 (OV L 284, 31.10.2003., 1. lpp.).

[3] OV L 213, 21.7.1982., 8. lpp. Direktīvā jaunākie grozījumi izdarīti ar Komisijas Direktīvu 2004/116/EK (OV L 379, 24.12.2004., 81. lpp.).

[4] OV L 270, 14.12.1970., 1. lpp. Direktīvā jaunākie grozījumi izdarīti ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 1800/2004 (OV L 317, 16.10.2004., 37. lpp.).

2. Par lauksaimniecību atbildīgais ministrs, apspriežoties ar ministru, kas ir atbildīgs par vidi, un saņemot atzinumu no administratīvā rajona (*gmina*) padomes, kuras teritorijā tiks audzēti ģenētiski modificētie augi, izdod lēmumu par ģenētiski modificēto augu audzēšanai paredzētas zonas izveidi īpašā zonā, kas atrodas administratīvā rajona teritorijā (ģenētiski modificēto augu audzēšanai paredzētā zona), pēc tam, kad 4. panta 21. punkta f) apakšpunktā minētais pieteikuma iesniedzējs ir iesniedzis pieteikumu lēmuma saņemšanai par ģenētiski modificēto augu audzēšanai paredzēto zonu.

3. Pieteikumā lēmuma saņemšanai par ģenētiski modificētu augu audzēšanai paredzētas zonas izveidi jānorāda:

1) 4. panta 21. punkta f) apakšpunktā minētā pieteikuma iesniedzēja vārds un uzvārds vai nosaukums un juridiskā adrese;

2) ģenētiski modificētā auga suga un šķirne vai līnija, īpašības, kas iegūtas ģenētiskās modifikācijas rezultātā, un tās unikālais identifikators;

3) zemesgabala kadastra numurs lauksaimniecības zemesgabalam ražotāju uzskaites, zemnieku saimniecību uzskaites un pieteikumu par maksājumu piešķiršanu uzskaites valsts sistēmas nozīmē, lauksaimniecības zemesgabala platība hektāros, lauksaimniecības zemesgabala atrašanās vieta kadastrālajā zemesgabalā, attiecīgā kadastra zemesgabala lapas numurs kadastra kartē, kadastrālā reģiona nosaukums un administratīvā rajona un vojevodistes nosaukums.

4. Pieteikumus iesniedz rakstiski un elektroniskā veidā.

5. Pieteikumam, kas minēts 3. punktā, ir pievienoti to zemes īpašnieku, kuru īpašumi atrodas telpiskās izolācijas zonā pie zemes, kurā ir plānots audzēt ģenētiski modificētus augus, rakstiski paziņojumi, ka viņi neiebilst pret nodomu radīt zonu, kas paredzēta ģenētiski modificētu augu audzēšanai.

6. Pieteikuma par lēmuma izdošanu attiecībā uz ģenētiski modificētu augu audzēšanai paredzēto zonu par lauksaimniecību atbildīgais ministrs piecu dienu laikā pēc pieteikuma iesniegšanas dienas rakstiski un elektroniskā veidā nosūta:

1) par vidi atbildīgajam ministram;

2) tā administratīvā rajona padomei, kurā audzēs ģenētiski modificētos augus,

un tie 45 dienu laikā pēc 3. punktā minētā pieteikuma eksemplāra saņemšanas par lauksaimniecību atbildīgajam ministram dara zināmu motivētu nostāju konkrētajā jautājumā.

7. Par vidi atbildīgais ministrs pēc tam, kad saņemts 26. panta 4. punktā minētās grupas atzinums un 25. pantā minētās komitejas atzinums, dara zināmu par lauksaimniecību atbildīgajam ministram 6. punkta 1. apakšpunktā minēto nostāju.

8. 6. punkta 2. apakšpunktā minētā administratīvā rajona padome tūlīt pēc pieteikuma saņemšanas attiecīgajā rajonā parasti pieņemtajā veidā tajā esošo informāciju dara zināmu sabiedrībai pilsētā vai ciemā, kurā tiks izveidota zona."

(12) Polija ir darījusi Komisijai zināmus visus 172. panta noteikumus. Neskarot citas oficiālās procedūras, ar ko novērtēs tiesību akta pārējās daļas atbilstību Kopienas tiesību aktiem, Komisija uzskata, ka visi 172. panta noteikumi neatbilst Direktīvas 2001/18/EK prasībām.

3.2. **Paziņoto valsts noteikumu ietekme uz Kopienas tiesību aktiem**

3.2.1. *111. panta 2. punkta 5. un 6. apakšpunkta ietekme*

(13) Pēdējo minēto noteikumu darbības joma saistībā ar paskaidrojuma rakstā sniegto skaidrojumu nozīmē, ka tā galvenokārt ietekmēs ĢMO izplatīšanu jebkurā citā nolūkā, nevis laišanu tirgū (galvenokārt lauka izmēģinājumus) atbilstoši Direktīvas 2001/18/EK B daļai (5. līdz 11. pants).

3.2.2. *172. panta ietekme*

(14) Tiesību akta projekta 172. panta 1. punkta darbības joma nozīmē, ka tas galvenokārt ietekmēs:

— saskaņā ar Direktīvas 2001/18/EK C daļas (12. līdz 24. pants) noteikumiem atļauto ģenētiski modificēto augu sēklu audzēšanu,

— saskaņā ar Direktīvas 90/220/EEK noteikumiem jau apstiprināto tādu ģenētiski modificēto augu sēklu audzēšanu, kas tagad paziņotas kā esoši produkti atbilstoši Regulas (EK) Nr. 1829/2003 8. un 20. pantam,

— saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1829/2003 noteikumiem atļauto ģenētiski modificēto augu sēklu audzēšanu.

4. POLIJAS IESNIEGTAIS PAMATOJUMS

(15) Par tiesību akta projektu sniegtā informācija, kurā ir interpretācija par tiesību akta ietekmi un tā atbilstību Kopienas tiesību aktiem, ir sniegta iesniegtajā paskaidrojumā par tiesību akta projektu (12. un 16.–17. lpp.) un paziņojuma tekstā (3.–5. lpp.).

4.1. **Par 111. panta 2. punkta 5. un 6. apakšpunktu iesniegtais pamatojums**

(16) Saskaņā ar Polijas paziņojumu (3.–4. lpp.) un paskaidrojumu (12. lpp.) EK Līguma 95. panta 5. punkta nozīmē "īpašu problēmu" elementa esamību pamato šādi argumenti.

(17) Gatavojot projektu noteikumiem, ar kuriem reglamentē ģenētiski modificētu organismu apzinātu izplatīšanu vidē eksperimentālos nolūkos, pieņemtais princips bija, ka konkrētā lauka eksperimenta drošuma novērtēšanai attiecībā uz drošumu videi jārada iespējami stingru noteikumu kopums. Tas ir īpaši svarīgi, jo izplatīšana ir pirmais posms pētījumā, kurā jauns ģenētiski modificēts organisms nonāk saskarē ar vidi, un eksperimentu veic bez tādiem efektīviem aizsardzības pasākumiem, kurus izmanto noslēgtās sistēmās.

(18) Tādu organismu ietekme uz vidi nav zināma un var būt kaitīga (tas īpaši attiecas uz organismiem, kas nav ģenētiski modificēti augstākie augi). Tāpēc šādu darbību veikšanā ir jāievēro īpaši drošības pasākumi atbilstoši piesardzības principam, kas jāievēro ES dalībvalstīs. Ņemot vērā Polijas bagātīgo bioloģisko daudzveidību, ģenētiski modificētu organismu izplatīšana vidē var izraisīt ievērojamus tās darbības traucējumus.

(19) Tāpēc tika pieņemts galvenais princips, ka konkrētā lauka izmēģinājumu visu sastāvdaļu novērtējumam jābūt iespējami stingram. Īpašs uzsvars tika likts uz vides apstākļiem (augsnes sastāvu, faunu, floru, aizsargājamu sugu esamību, klimatiskajiem apstākļiem u.c.).

(20) Šie priekšlikumi (proti, par izplatīšanas atkarību no kaimiņos esošo lauksaimniecības zemesgabalu īpašnieku piekrišanas un vietējo teritorijas plānu noteikumiem) uzliek pieteikumu iesniedzējiem papildu saistības, bet neizslēdz iespēju veikt darbu, kas saistīts ar ĢMO apzinātu izplatīšanu vidē. Ierobežojošā pieeja izplatīšanas jautājumam ir saistīta arī ar Polijas lauksaimniecības struktūru, kas Kopienā ir viena no visvairāk sadrumstalotajām. Tas rada nopietnu problēmu ne vien ĢM augu komercaudzēšanai, bet arī drošai lauka izmēģinājumu ierīkošanai.

(21) Attiecībā uz vides aizsardzību Polijas iestādes nenorāda uz jauniem zinātnes datiem, kas iegūti laikā *pēc Direktīvas pieņemšanas*.

4.2. **Izvirzītais pamatojums attiecībā uz 172. pantu**

(22) Saskaņā ar Polijas paziņojumu (4.–5. lpp.) un paskaidrojumu (16.–17. lpp.) komercaudzēšanas noteikumi valsts tiesību aktos lielā mērā pamatojas uz Komisijas 2003. gada 23. jūlija Ieteikumu 2003/556/EK par valstu stratēģijas pamatnostādnēm un labāko praksi, lai nodrošinātu ģenētiski modificētu kultūraugu līdzāspastāvēšanu ar parasto un organisko lauksaimniecību [1].

(23) Doma izveidot ģenētiski modificētu augu audzēšanai paredzētas zonas attīsta iepriekš minētā ieteikuma pielikuma 3.3. punktu, kas attiecas uz kaimiņos esošo zemnieku saimniecību sadarbību. Ir ņemts vērā arī 2. un 3.3.2. punkts (saskaņoti pārvaldības pasākumi), kurā minēta dažādu zemnieku saimniecību lauku brīvprātīgu apvienošanos grupās, lai konkrētajā rajonā audzētu līdzīgas kultūraugu šķirnes (ĢM, parastās vai organiskās), kā arī ņemts vērā 3.3.3. apakšpunkts, kas attiecas uz zemnieku brīvprātīgu vienošanos par viena ražošanas veida zonām.

(24) Saskaņā ar tiesību akta projektu ģenētiski modificētus augus var audzēt tikai rajonos, kuros nav no dabas saglabāšanas viedokļa vērtīgu elementu un kuru lauksaimniecības struktūra nodrošina transgēnu augu audzēšanas drošību, nekaitējot citu lauksaimnieku darbībai.

[1] OV L 189, 29.7.2003., 36. lpp.

(25) Tiesību akta projektā paredzētie noteikumi ļauj iespējami pilnīgi samazināt risku, kas saistīts ar pavairojamā materiāla sajaukšanos vai ģenētiski modificētu augu krustojumu rašanos ar nemodificētiem augiem, un dod iespēju veikt ģenētiski modificēto kultūru inspekcijas.

(26) Pamatojums valsts noteikumu atkāpēm attiecībā uz transgēnu augu audzēšanas ierobežojumiem ir nepieciešamība ievērot Polijas sabiedrības vēlmes. Noteikumu mērķis, ar kuriem ierobežo ĢM augu audzēšanu, ir novērst iespējamo kaitējumu, kas var rasties transgēno augu iespējamās krustošanās dēļ ar parastajiem augiem. Bažas par ĢM augu audzēšanu galvenokārt ir saistītas ar neiespējamību izslēgt kultūraugu piesārņojuma risku varbūtējās krustošanās dēļ. Tas izriet no fakta, ka Polijas lauksaimniecība ir lielā mērā sadrumstalota. Polijā ir gandrīz divi miljoni zemnieku saimniecību un vidējā saimniecības platība ir mazāka par 8 ha. Polijas lauksaimniecības sistēmai raksturīga konvenciāla ražošana, un palielinās interese par organisko lauksaimniecību. Ņemot vērā šādu sadrumstalotības līmeni, nav iespējams izolēt ĢM kultūraugus no parastās un organiskās lauksaimniecības kultūrām, un tas var arī nopietni apdraudēt organisko lauksaimniecību, kas Polijā attīstās. Šajā situācijā transgēnu augu nekontrolēta ieviešana lauksaimniekiem var radīt zaudējumus.

(27) Polijas lauksaimnieku neapmierinātību palielina arī tas, ka nav noteikumu par zaudējumu kompensāciju lauksaimniecībai, kuru cēlonis ir nekontrolēta šķirņu krustojumu rašanās. Patlaban nav valsts noteikumu par triju lauksaimniecības formu – konvenciālās saimniekošanas sistēmas, organiskās lauksaimniecības un transgēno augu izmantošanas – līdzāspastāvēšanu, projekta noteikumi ir pirmais mēģinājums šo jautājumu reglamentēt.

(28) Attiecībā uz vides aizsardzību Polijas iestādes nenorāda uz jauniem zinātnes datiem, kas iegūti pēc Direktīvas pieņemšanas.

5. **JURIDISKAIS NOVĒRTĒJUMS**

(29) EK Līguma 95. panta 5. punkts piemērojams jauniem valsts pasākumiem, kas ievieš ar Kopienas saskaņošanas pasākuma prasībām nesaderīgas prasības, pamatojoties uz vides vai darba vides aizsardzību un ņemot vērā attiecīgajai dalībvalstij īpašu problēmu, kas radusies pēc saskaņošanas pasākuma pieņemšanas un ir pamatota ar jauniem zinātnes datiem.

(30) Turklāt saskaņā ar Līguma 95. panta 6. punktu Komisijai ir jāapstiprina vai arī jānoraida projekts attiecīgajiem valsts noteikumiem, iepriekš pārbaudot, vai tie nav patvaļīgas diskriminācijas līdzeklis vai slēpts ierobežojums tirdzniecībā starp dalībvalstīm un nerada šķēršļus iekšējā tirgus darbībai.

(31) Polijas iestāžu 2007. gada 13. aprīlī iesniegtā paziņojuma nolūks ir saņemt apstiprinājumu 111. panta 2. punkta 5. un 6. apakšpunkta un 172. panta noteikumu iekļaušanai tiesību aktā, kurus Polija uzskata par atkāpi no Direktīvas 2001/18/EK.

(32) Polija ir iesniegusi minēto paziņojumu kā par atkāpi tikai no Direktīvas 2001/18/EK. Tāpēc juridiskajā novērtējumā šajā lēmumā vērība galvenokārt pievērsta tikai Direktīvai 2001/18/EK.

(33) Direktīva 2001/18/EK Kopienas līmenī saskaņo noteikumus par apzinātu ĢMO izplatīšanu, eksperimentālu izplatīšanu vai laišanu tirgū. Šo tiesību aktu horizontālo sastāvdaļu var uzskatīt par stūrakmeni apzinātai ĢMO izplatīšanai vidē Eiropas Savienībā, jo īpaši tāpēc, ka arī atļaujas saskaņā ar tiesību aktiem par ģenētiski modificētu pārtiku un dzīvnieku barību (Regula (EK) Nr. 1829/2003) piešķir atbilstoši minētajā direktīvā noteiktajiem principiem.

(34) Salīdzinot Direktīvas 2001/18/EK noteikumus ar paziņotajiem valsts pasākumiem, kļūst skaidrs, ka pēdējie ir vairāk ierobežojoši par Direktīvā paredzētajiem pasākumiem, jo īpaši turpmāk norādītajos aspektos:

— saskaņā ar Direktīvas 2001/18/EK B daļas noteikumiem uz ĢMO izplatīšanu neattiecas nekādu trešo personu (piemēram, kaimiņos esošo lauksaimnieku, kā noteikts Polijas tiesību akta projektā) un iestāžu (piemēram, vietējo pašvaldību, kā paredzēts Polijas tiesību akta projektā) piekrišana, ja tās nav atbilstoši Direktīvas 4. panta 4. punktam norīkotās kompetentās iestādes,

— Direktīva 2001/18/EK nodrošina Kopienā apstiprinātu ģenētiski modificētu augu sēklu brīvu apgrozību. Ar Direktīvas 13.–18. pantu noteikta atļauju piešķiršanas procedūra, kurā ietilpst katra individuālā paziņojuma par ĢMO novērtējums, ko veic kompetentās iestādes, un atbilstoši apstākļiem atļaujas došana, izmantojot Padomes Lēmuma 1999/468/EK [1] 5. un 7. pantā norādīto komitejas procedūru. Saskaņā ar Direktīvas 19. pantu ("Piekrišana") "[…] ja tā laišanai tirgū ir dota rakstveida piekrišana, un tiktāl, cik ievēro īpašos lietošanas un vides, un/vai ģeogrāfiskā apgabala nosacījumus". Turklāt ar Direktīvas 22. pantu ("Brīva apgrozība") ir noteikts: "Neierobežojot 23. pantu, dalībvalstis nevar aizliegt, ierobežot vai kavēt tādu produktu laišanu tirgū, kas satur GMO vai sastāv no tiem, ja tie atbilst šīs direktīvas prasībām."

(35) Ņemot vērā iepriekš minēto, ja ĢMO saņem piekrišanu audzēšanai ES atbilstoši Direktīvā 2001/18/EK paredzētajai procedūrai, dalībvalstis nedrīkst noteikt papildu ierobežojumus to audzēšanai. Tomēr Polijas tiesību akts aizliedz to audzēšanu, ja nav paredzētas īpašas zonas, pat ja tādus ierobežojumus neparedz rakstiskā piekrišana, kas dota saskaņā ar Direktīvu.

(36) Direktīva 2001/18/EK nav ievērota, ciktāl tiesību akta projekts ierobežo visu ĢMO audzēšanu Polijā, tā kā Direktīvā (13.–18. pants) paredzēta procedūra EK līmenī, saskaņā ar kuru katrā atsevišķā gadījumā pirms ĢMO tirgū laišanas atļaujas piešķiršanas jāveic riska analīze.

(37) Ierosinātie ģenētiski modificēto augu sēklu audzēšanas ierobežojumi Polijā radītu arī šķērsli ģenētiski modificēto sēklu laišanai tirgū, kas būtu atļauts minētajā nolūkā atbilstoši Direktīvai 2001/18/EK. Tiesību akta projektam tādējādi būtu ietekme attiecībā uz sēklām, kas jau apstiprinātas laišanai tirgū atbilstoši esošajiem Kopienas tiesību aktiem, kā arī attiecībā uz apstiprinājumiem nākotnē.

(38) Polijas tiesību akta projekta 111. panta 2. punkta 5. un 6. apakšpunkta noteikumi cenšas ierobežot ģenētiski modificētu augu sēklu eksperimentālu audzēšanu. Ģenētiski modificētu sēklu izplatīšanu eksperimentāliem mērķiem atbilstoši Direktīvai 2001/18/EK reglamentē valstu līmenī, nevis Kopienas līmenī. Saskaņā ar Direktīvas 6. panta 1. punktu ("Atļauju piešķiršanas standarta procedūra") paziņojumu par katru ĢMO eksperimentālas izplatīšanas gadījumu iesniedz tās dalībvalsts kompetentajai iestādei, kuras teritorijā tās notiks. Saskaņā ar 6. panta 8. punktu paziņojuma sniedzējs var sākt izplatīšanu tikai tad, ja viņš ir saņēmis kompetentās iestādes rakstisku piekrišanu un izplatīšana atbilst visiem šajā piekrišanā minētajiem nosacījumiem. Tādējādi paziņotā tiesību akta projekta noteikumi, kuros, lai atļautu tādu izplatīšanu, paredzētas papildu administratīvas prasības – piemēram, pašvaldības vadītāja apliecinājumi un kaimiņos esošo lauksaimnieku rakstiski paziņojumi, ka pret izplatīšanu viņiem nav iebildumu – neatkarīgi no potenciālā riska jāuzskata par Direktīvai neatbilstošu.

(39) 172. panta 1. punkta noteikumi paredz ģenētiski modificētu augu audzēšanas aizliegumu, ievērojot 2. punkta noteikumus, proti, Zemkopības ministrijai jānorāda īpašas zonas. Šis vispārējais aizliegums pārkāpj Direktīvas 2001/18/EK 19. pantu, kurā noteikts, ka poduktu, kas satur ĢMO vai sastāv no tiem, var lietot bez turpmākās izziņošanas visā Kopienā, ja tā laišanai tirgū ir dota rakstveida piekrišana, un tiktāl, cik ievēro īpašos lietošanas un vides, un/vai ģeogrāfiskos apgabala nosacījumus. Turklāt Polijas tiesību akta projektā paredzētais vispārējais aizliegums ir Direktīvas 22. panta pārkāpums, kas nosaka, ka dalībvalstis nevar aizliegt, ierobežot vai kavēt tādu produktu laišanu tirgū, kas satur ĢMO vai sastāv no tiem, ja tie atbilst minētās direktīvas prasībām.

(40) Visbeidzot saskaņā ar Direktīvas 2001/18/EK 23. pantu, ja, pamatojoties uz jaunu vai papildu informāciju, kas kļuvusi pieejama pēc piekrišanas došanas, dalībvalstij ir pietiekams pamats uzskatīt, ka tāds produkts, kurš satur ĢMO vai sastāv no tiem, par kuru ir atbilstoši paziņots un saņemta rakstiska piekrišana saskaņā ar Direktīvu 2001/18/EK, rada risku cilvēka veselībai vai videi, attiecīgā dalībvalsts var uz laiku savā teritorijā ierobežot šā produkta, kurš satur ĢMO vai sastāv no tiem, lietošanu un vai pārdošanu. Šis noteikums norāda, ka ĢMO audzēšanu var aizliegt tikai katrā gadījumā atsevišķi un pie konkrētiem nosacījumiem (jauna informācija, kas iegūta pēc piekrišanas došanas dienas), un nav pamats kādai dalībvalstij pieņemt vispārēju ĢMO audzēšanas vai citādas izmantošanas aizliegumu.

[1] OV L 184, 17.7.1999., 23. lpp. Lēmumā grozījumi izdarīti ar Lēmumu 2006/512/EK (OV L 200, 22.7.2006., 11. lpp.).

(41) No iepriekš minētā izriet, ka Polijas iestāžu iesniegtajā paziņojumā izskaidrotajā veidā 111. panta 2. punkta 5. un 6. apakšpunkts un 172. pants nav saderīgs ar Direktīvu 2001/18/EK. Tādējādi nav nepieciešamības veikt to atbilstības juridisko novērtēšanu citiem Kopienas tiesību aktiem un jo īpaši novērtēt atbilstību Regulai (EK) Nr. 1829/2003. Tomēr citu EK procedūru kontekstā novērtējums par atbilstību Direktīvai 2001/18/EK neizslēdz iespēju novērtēt paziņotā tiesību akta projekta atbilstību citām Kopienas tiesību aktu daļām un jo īpaši Regulai (EK) Nr. 1829/2003.

(42) EK Līguma 95. panta 5. punkts paredz Kopienas tiesību aktu vienveidīgas piemērošanas principa un tirgus vienotības principa izņēmumu. Saskaņā ar Tiesas praksi jebkurš Kopienas tiesību aktu vienveidīgas piemērošanas principa un tirgus vienotības principa izņēmums ir stingri jāinterpretē. Tāpēc EK Līguma 95. panta 5. punktā paredzētais izņēmums ir jāinterpretē tā, lai tā darbības jomu nepaplašinātu ārpus gadījumiem, kuriem tā oficiāli noteikta.

(43) Ņemot vērā ar EK Līguma 95. panta 6. punktu noteikto termiņu, Komisijai, izskatot, vai valsts pasākumu projekts, kas paziņots atbilstoši 95. panta 5. punktam, ir pamatots, par pamatu jāņem dalībvalsts izvirzītais "pamatojums". Tas nozīmē, ka saskaņā ar Līgumu pienākums pierādīt, ka attiecīgie pasākumi ir pamatoti, jāuzņemas prasību iesniegušajai dalībvalstij. Ņemot vērā ar EK Līguma 95. pantu noteikto procedūras ietvaru un arī noteikto lēmuma pieņemšanas termiņu, Komisija parasti tikai pārbauda prasību iesniegušās dalībvalsts iesniegto elementu atbilstību, nemeklējot iespējamos pamatojumus.

(44) Turklāt, ņemot vērā attiecīgā valsts pasākuma izņēmuma raksturu, pierādījumu nasta attiecībā uz tādu prasību pastāvēšanu, kuras pamatotu tāda pasākuma veikšanu saskaņā ar EK Līguma 95. panta 5. punktu, jāuzņemas dalībvalstij, kura paziņo pasākumu.

(45) Līguma 95. panta 5. punktā noteikts, ka gadījumā, ja dalībvalsts uzskata par nepieciešamu paredzēt valsts noteikumus, kas ir atkāpe no saskaņošanas pasākuma, attiecīgajiem noteikumiem jāpamatojas uz visiem šādiem nosacījumiem ([1]):

— jauni zinātnes dati,

— attiecas uz vides vai darba vides aizsardzību,

— pamatā ir attiecīgajai dalībvalstij īpaša problēma,

— problēma radusies pēc saskaņošanas pasākuma paredzēšanas.

(46) Tādējādi atbilstoši iepriekš minētajam pantam ar Kopienas saskaņošanas pasākumu nesaderīgu valsts pasākumu ieviešanai vispirms ir jābūt pamatotai ar jauniem zinātnes datiem, kas attiecas uz vides vai darba vides aizsardzību.

(47) Kā izriet no šā lēmuma 45. punkta, dalībvalstij, kas pieprasījusi atkāpi, ir pienākums sniegt jaunus zinātnes datus paziņoto pasākumu pamatošanai.

(48) Polijas iesniegtais pamatojums (paziņojuma teksta 3.–5. lpp.) ir šāds:

— nenoteiktība, kas saistīta ar izmēģinājumu pirmo posmu, kurā jauns ģenētiski modificēts organisms nonāk saskarē ar vidi, ja tāda ģenētiski modificēta organisma ietekme uz vidi nav zināma un potenciāli ir kaitīga,

— vajadzība ģenētiski modificētu augu audzēšanu ierobežot, to atļaujot tikai rajonos, kuros nav no dabas saglabāšanas viedokļa vērtīgu elementu un kuru lauksaimniecības struktūra nodrošina transgēno augu drošu audzēšanu, nekaitējot citu lauksaimnieku darbībai,

— vajadzība ievērot Polijas sabiedrības vēlmes, jo ģenētiski modificētu augu audzēšanas radītais risks galvenokārt ir saistīts ar to, ka nav iespējams pilnībā novērst kultūraugu piesārņojuma risku varbūtējas krustojumu rašanās dēļ,

— Polijas lauku saimniecību sadrumstalotība, kuras dēļ nav iespējams izolēt ĢM kultūras no konvenciālās un organiskās lauksaimniecības kultūrām, un tādējādi varbūtēja nekontrolējama transgēno augu ieviešanās kultūrā var izraisīt lauksaimniekiem zaudējumus,

([1]) EKT, apvienotās lietas C-439/05 P un C-454/05 P, 56.–58. punkts.

— Polijas lauksaimnieku nevēlēšanās audzēt ĢMO, kuru pastiprina apstāklis, ka nav noteikumu par zaudējumu kompensāciju lauksaimniecībai, kas radušies šķirņu nekontrolējamas krustošanās dēļ, jo pašlaik nav valsts noteikumu attiecībā uz šo triju lauksaimniecības kultūru veidu (konvenciālās, organiskās lauksaimniecības un transgēno augu audzēšanas) līdzāspastāvēšanu.

(49) No Polijas iesniegtā pamatojuma izriet, ka Polijas iestādes ne paziņojumā, ne tam pievienotajā paskaidrojuma rakstā neatsaucas uz nekādu jaunu informāciju, kas būtu saistīta ar vides aizsardzību. Pamatojums attiecas uz plašākiem jautājumiem, piemēram, nenoteiktību izmēģinājumu pirmajā posmā, dabas saglabāšanu un jautājumu par atbildību. Nav norāžu uz zinātniskiem pētījumiem, literatūru vai citiem iespējamiem atzinumiem, kas iegūti pēc Direktīvas 2001/18/EK pieņemšanas un sniegtu jaunu informāciju par vides un darba vides aizsardzību.

(50) Šajos apstākļos bez jauna zinātniskā elementa Komisijai nebija iemeslu paziņojumu iesniegt Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādei *EFSA* un lūgt tās atzinumu saskaņā ar Direktīvas 2001/18/EK 28. panta 2. punktu.

(51) Ņemot vērā faktu, ka jaunu zinātnisku datu iesniegšana ir nepieciešams nosacījums EK Līguma 95. panta 5. punkta izpildei, to neiesniegšanas sekas ir paziņoto noteikumu noraidīšana bez tālāka pārējo nosacījumu ievērošanas novērtējuma, kas tāpēc nav vajadzīgs.

6. **SLĒDZIENS**

(52) EK Līguma 95. panta 5. punktā paredzēts, ka gadījumos, kad dalībvalsts uzskata par nepieciešamu ieviest valsts noteikumus, atkāpjoties no Kopienas saskaņošanas pasākumiem, valsts pasākumiem jābūt pamatotiem ar jauniem zinātniskiem datiem attiecībā uz vides vai darba vides aizsardzību, jābūt problēmai, kas ir prasību iesniegušajai dalībvalstij īpaša, un problēmai bija jārodas pēc saskaņošanas pasākuma paredzēšanas.

(53) Polijas paziņojumā nav nekādu jaunu zinātnisku datu attiecībā uz vides vai darba vides aizsardzību, kas būtu iegūti pēc Direktīvas 2001/18/EK par apzinātu ĢMO izplatīšanu vidē pieņemšanas un kas noteiktu nepieciešamību ieviest paziņotos pasākumus.

(54) Tātad Polijas pieprasījums ieviest 111. panta 2. punkta 5. un 6. apakšpunkta un 172. panta noteikumus, kas attiecas uz ĢMO eksperimentālu izplatīšanu un audzēšanu Polijā un ir atkāpe no Direktīvas 2001/18/EK prasībām, neatbilst 95. panta 5. punktā paredzētajiem nosacījumiem.

(55) Ņemot vērā elementus, kas Komisijai bija pieejami, lai novērtētu valsts pasākumiem izvirzīto pamatojumu, un ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, Komisija uzskata, ka 2007. gada 13. aprīlī iesniegtā Polijas prasība par valsts pasākumu ieviešanu, atkāpjoties no Direktīvas 2001/18/EK, neatbilst EK Līguma 95. panta 5. punktā minētajiem nosacījumiem, jo Polija nav sniegusi jaunus zinātniskus datus attiecībā uz vides vai darba vides aizsardzību, ņemot vērā Polijai īpašu problēmu.

(56) Komisija tāpēc uzskata, ka paziņotos valsts noteikumus saskaņā ar Līguma 95. panta 6. punktu nevar apstiprināt,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Saskaņā ar EK Līguma 95. panta 5. punktu Polijas paziņotā Likuma projekta par ģenētiski modificētiem organismiem 111. panta 2. punkta 5. un 6. apakšpunkts un 172. pants ir noraidīts.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Polijas Republikai.

Briselē, 2007. gada 12. oktobrī

Komisijas vārdā —
Komisijas loceklis
Stavros DIMAS